

КРАТКО ОПИСАНИЕ НА НАЙ- ВАЖНИТЕ ПОСТИЖЕНИЯ

на професор доктор на политическите науки Тодор Галунов

МОНОГРАФИИ

I. Втората национална катастрофа. Процесът. Виновниците, издателство "Абагар", гр. В. Търново, 256 с., 1998.

В монографията за пръв път се изследва министерската отговорност в нейните нюанси – политическа и съдебна. Анализът е на фона на действията на политическите ни елити през периода на участието на България във войните от 1912-1918 г. Търсенето на отговорностите е извършено в основата си по време на режима на Българския земеделски народен съюз 1919-1923 г. Натрупаните материали в хода на съдебното дирене дават богат материал за моделите на правене на политика в първите десетилетия на 20 век. Много от тях остават непокътнати и в следващите десетилетия. Книгата впоследствие е разширена и става основа за монографията „Третият държавен съд”.

II. „Третият държавен съд. Български министри на подсъдимата скамейка“. „Фабер“, гр. В. Търново, 288 с., 2013; 2019. Велико Търново, "Фабер". ISBN – 978 – 954 – - 400 – 973- 1. ISSN 1311-7300 (Print) ISSN 2603-512X (Online) / 2019 - Велико Търново.

Основни акценти на труда:

1. Политическата и съдебната отговорност на министрите като теория и практика в българския политически живот.

2. Конституционната отговорност на институциите за подготовка и обявяване на война.

3. Механизми на корупцията в българското общество в първите десетилетия на 20 век.

4. Подготовката на българските елити в първите десетилетия на 20 век за участие в международната политика.

5. Проблемът за законоустановеност на престъпленията.

6. Проблемът за законоустановеност на наказанията.

7. Процесуални аспекти на търсене на отговорност.

8. Отношенията законодателна, изпълнителна и специална съдебна власт при действието на Търновската конституция.

9. Политическата толерантност и агресивност между елитите в условията на следвоенна България.

10. Политическите елити от първите десетилетия на 20 век – национални предатели или слаби политици? Отговорността на част от управляващите по време на участието на България в Първата световна война 1915-1918 г.

11. Уважението на политическия елит към принципите на правовата държава.

12. Държавен или Народен съд за бивши управляващи?

13. Наказанията за политически престъпления.

III. Четвъртият държавен съд (1913-1923), издателство "Фабер", гр. В. Търново, 172 с. 1999; 2010; 2014. ISBN – 978 – 954 – 400 – 270 - 1.

Основни акценти на труда:

1. Политическата и съдебна отговорност на министрите от кабинетите на Иван Гешов (1911-1913, Стоян Данев, (1913), Александър Малинов (1918.

2. Наказателнопроцесуални аспекти на отговорността.

3. Видове наказания и видове престъпления

4. Пряката демокрация и търсенето на съдебна отговорност от министрите. Първият български референдум от 1922 г.

5. Партизираният състав на Четвъртия държавен съд.

6. Оценка на министрите като политически лидери в годините на войните.

7. Отношенията на гражданската власт с институциите на армията.

8. Корупционни измерения на българското участие във войните.

9. Партийните пристрастия в оценката за националните катастрофи.

IV. „Мажоритарната система и парламентарните избори в България (от възстановяването на българската държавност до началото на деветдесетте години на XIX век)”, издателство "Фабер", гр. В. Търново, 250 с., 2010; 2014. ISBN – 978 – 954 – - 400 – 391- 3.

Основни акценти на труда:

1. Анализ на регламентацията на изборното право в Търновската конституция и полагането на основите на всеобщото, тайно, пряко и равно изборително право.

2. Извършва се обстоен анализ на парламентарната изборна практика и на прилаганата в разглежданите години мажоритарна система.

3. Разкрива се до каква степен изборителната система действа върху селекцията на българските политически елити и доколко тя бе достатъчно демократична и ефикасна.

4. Показва се в каква степен изборителната система стимулира или ограничава партийната партизанщина.

5. Отговаря се на въпроса до колко изборителната система осигурява приложението на основните принципи на изборителното право.

6. Анализира се териториалната организация на изборния процес, която, предвид спецификата на мажоритарната система, оказва голямо влияние при разпределяне на мандатите.

7. Анализира се проблема за ниската изборителна активност и липсата на мотивация на изборителите.

Анализира се загубата на гласове в мажоритарната система.

1. Изследва се семейното гласуване, съчетано с двустепенната система на избор (1878 г.). При него е много силно влиянието на главата на фамилията, който де факто определя как ще се гласува.

2. Изследва се мажоритарната система с условно относително мнозинство от 25% като условие за победа на първи тур (1879-1886 г.).

3. Мажоритарна система с класическо относително мнозинство (1886-1890), без балотаж.

4. Особеностите на териториалната организация на изборния процес се практикува както гласуване в едномандатни, така и в многомандатни изборителни райони.

5. Многобройните и показващи устойчивост във времето нарушения.

6. Късите предизборни кампании.

7. Организацията на изборния процес.

Прави се извода, че мажоритарната система в разглеждания период не стигна до крайностите на партизанското начало на пропорционалната система, където партията е „над всичко”, и не обезличи съвсем партийните лидери. Независимо от смяната на различните управления системата

гарантира дългогодишното възпроизводство на един постоянен политически елит, състоящ се от около 15-20 личности с трайно присъствие в политическия живот.

V. Галунов, Тодор. Избирателните системи в България (1919-1939 г.). "Фабер", гр. В. Търново, 250 с., 2002, 2010, 2014 (трето допълнено издание). ISBN – 978 – 619 – 00 – 0170- 6 - "Фабер", гр. В. Търново, 250 с.

В монографията се анализира острият дебат между политическите сили в България по повод прилагането на една или друга избирателна система при парламентарни избори в политическата изборна практика периода 1919-1939 г.

Основни акценти и приноси:

1 За пръв път обстойно се въвежда теорията и практиката на въведеното през 1919 г. задължителното гласуване в избори за парламент.

2. Политическият абсентизъм проява на гражданска позиция ли е или често е форма на пасивен протест срещу съществуващите политически реалности.

3. Прави се оценка на изборната реформа от март 1923 г. Същността и се изразява в премахване на окръзите като избирателни колегии и заместването им с околиците. Новата система съчетава в себе си строго партийно-партизанското гласуване на пропорционалната система с големите загуби на гласове при мажоритарната избирателна система. С промяната се цели партията евентуален победител по законов път да "открадне" гласовете на малките формации. Реформата е типична за менталитета на много от българските управления в края на XIX и началото на XX в., стремящи се да минимализират влиянието на опозицията в политическия ни живот. В това отношение БЗНС продължава най-лошите български политически традиции.

4. Анализират се идеите за реформа от 1927 г. и желанието парламента да се раздели на стабилно мнозинство и "немощна", но представена задължително опозиция в парламента. Целта мандатите не съответстват на получените гласове и по-силните партии да отнемат законово мандати от по-слабите.

5. За пръв път в съвременната политическа наука се изследва въвеждането на Централните партийни листи през 1931 г., което е триумф на строго "партийното" начало в политическия ни живот. Наличието на централни листи създава предпоставки за напрежение вътре в партиите между ръководствата и местните структури, чиито лидери много често изнасят истинската тежест на партийната борба. Това като перспектива довежда до разцепления и стимулира раздробяването на партиите.

Анализира се ефекта на Централните листи които са "твърди". Задраскването или негативната преференция е позволено при избиране на депутати в околиците и води до некласиране на кандидатите, получили по-малко от половината на всички гласове, подадени за листата, в която участват. Изготвянето на централните листи от партийните централи и включването в тях на активисти от ръководствата създава реални предпоставки за отдалечаването на избирателя от избраника - нещо по принцип типично за пропорционалната система. "Електоратът" все повече не познава лицата, за които и принуден, в името на партийната дисциплина, да даде своя вот. Къса се връзката избирател-избраник, още повече, че гражданите нямат възможност за реално участие в правеното на листите.

Подчертава се, че наличието на централни листи стимулира котерийността и раздробяването на партиите поради факта, че евентуалният партийен водач, "удобно разположен" в листата, става почти сигурен депутат при провеждането на парламентарни избори. Новата система гарантира партийния водач практически за цял живот, отдалечава политическата индивидуалност от НС. На преден план излизат партийните

бюра, които до голяма степен обезправяват както избирателя, така и кандидата за депутат. Всичко това спомага парламентът, който стои на трето място в политическата ни система, според нормите на ТК и наложената практика, още повече да "снижи рейтинга си".

6. Анализира се ролята на въведения предизборен праг от 2%, което прави изгодна позицията на партийните лидери и стимулира раздробяването на партиите. Предизборният праг води и до друга тенденция, обусловена от факта, че партиите, получили под 2% от гласовете отпадат от "класацията", а гласовете им се "изяждат" от останалите формации. По-големите партии се стремят да "задушат" малките и да "вземат" гласовете им. Това отрицание на принципа на пропорционалното представителство, чиято цел е всяка партия да получи мандати, съобразно получените гласове, води до допълнително развихряне на междупартийните борби. Всяко конституиране на нови политически субекти, имащи шанс да попаднат в НС и следователно да бъдат реална алтернатива на съществуващите формации, се посреща враждебно от старите формации. "Обосновката" е да не се допускат до вземане на депутатски мандати партии, които нямат достатъчна тежест в обществото.

Предизборният праг по принцип е в противоречие с идеята на пропорционалната система всяка партия да се представи в НС съразмерно на получените от нея гласове. Въвеждането му се оправдава с необходимостта в НС да попадат само значими политически субекти. Засилването на партийното начало при определяне на кандидатските листи е финалът на тенденцията в развитието на пропорционалната система в България, водеща до постепенното изместване на гражданите от реалния избор на личностите в парламента. Електоратът вече не избира представител в НС, а само дава мнение за една или друга политическа партия и най-вече за нейния актив.

Основната идея на реформата - фаворизиране на най-силната партия за създаване на силно парламентарно мнозинство, освободено от проблемите, които поражда опозицията, фактически е безсмислена.

7. Шестият акцент е разглеждане на изборната реформа от 1937-1938. в условията на безпартиен режим и правене на политика без партии:

- Реформата реално за пръв път дава частично активно изборително право на жените.

- Втори важен елемент е дадената възможност за самокандидатиране на лицата, желаещи да станат народни представители. Целта на процедурата е да се избяга от партийния диктат над личностите - кандидати за народни представи. Премахва се съществуващата десетилетия в България практика партиите да бъдат единственият механизъм за политическа изява на гражданите.

Изборите се провеждат в едномандатни райони, печели се с относително мнозинство на един тур и няма балотажи.

VI. Галунов, Тодор. Изборителни системи и парламентарни избори в България (1944 – 1989 г.). Издателство на ВТУ "Св. св. Кирил и Методий", Велико Търново, 2002, 2017 г. ISBN – 978 – 619 – 2008 – 114- 0

Основни акценти и приноси:

1. Анализират се изборните практики в периода 1945 – 1948 г. когато действа пропорционалната изборителна система, в условията на налагащ се тоталитарен режим, но все още с остатъчните декори на ограничена многопартийност. Периодът е време на „липсващата“ демокрация. Позволява съществуването на мека и контролирана опозиция в лицето на БЗНС „Никола Петков“, БРСДП (о) и ДП, но с тенденция към бързо затихване.

2. През периода от 1949 до 1953 г. е парадоксално, че системата е пропорционална, която има смисъл само в плуралистичното общество, а

режима фактически е еднопартиен, като властта на БКП е гарнирана с „квази“ партията БЗНС. Изборната листа обаче е обща и единствена.

3. Изследва се мажоритарната система с едномандатни избирателни райони от периода 1949-1989 г. в която се спазва принципа един кандидат за едно място и не се допуска втора кандидатура. Предвижда се балотаж, но той никога не се случва. Малко преди края на режима са прави плах опит за допускане и на втори кандидат.

4. Изследва се императивния мандат и отзоваването на депутатите, загубили партийната подкрепа на БКП.

Прави се извода че, никакви реформи и изборни козметики не са в състояние да придадат на режима демократична окраска. Самата идея за „ръководната“ поля на БКП убива всякакви наченки на възможност за демократичен вот. Политическият елит е капсулиран и сам решава кои верни партийни кадри да инкорпорира в своите редици. Това става чрез вътрешнопартийни механизми на „обновяване“, които изключват реалният политически дебат. Изборните механизми са част от обезличаването на Народното събрание, като „върховен“ орган на народната власт и недопускането на всякакви форми на политически плурализъм. Демократичните избори бяха илюзия за „социалистическото настояще“ и надежда за далечното и неясно бъдеще.

ОСНОВНИ СТУДИИ И СТАТИИ

Статии за изборите и избирателните системи след 10 ноември 1989 г.

1. „Националната кръгла маса и подготовката на изборната реформа в България през 1990 г.“ 9-ТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ – 2018, Исток – Запад, Св. Николи, Македония, с. 39-46. 2018.

2. АСПЕКТИ НА ИЗБИРАТЕЛНАТА РЕФОРМА В НАЧАЛОТО НА БЪЛГАРСКИЯ ПРЕХОД. Накъде сме тръгнали? Юбилеен сборник в чест на проф. д.п.н. Тодор Танев, София, 2018, с. 359 - 369.

В двете статии се разглеждат първите идеи и реални действия за въвеждане на избирателна система в новите условия на преход към демокрация. Изследванията продължават научните търсения по темата за изборите от предишните епохи в съвременността.

3. Галунов Т.Г., Быхтин О.В., Юркова О.Н. Взаимодействие органов местного самоуправления и институтов гражданского общества в реализации социальных проектов // Международный научно-практический журнал «Эпоха науки».-2020. - №21.

4. Галунов Т.Г., Сапрыка В.А., Пастюк А.В. Перспективы межмуниципального сотрудничества России и Болгарии // Сборник научных трудов Международного интеграционного форума "Приграничье-2019", 9-11 декабря 2019 г. - Белгород: АНО "ИПСИ", 2020. С. 42-44.

В тези статии се разглеждат проблемите на местното самоуправление като теория и практика въз основа на съвременното състояние на проблемите в България и Русия.

5. Галунов Т.Г., Рошманов, Вадим. "Суверинитет в Евразийской интеграций", сп. "Вопросы истории", с. 144-149, 2021, кн. 1. ISSN 0042-8779.

На анализ се подлагат различни аспекти на евентуалната интеграция в Евразия.

6. Галунов, Т. съавт. Доц. Дук Юрий Иванович. ПУТИ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ТЕРРОРИЗМУ, Сб. УГОЛОВНЫЙ ЗАКОН И ЦИФРОВИЗАЦИЯ: НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И УГРОЗЫ СБОРНИК НАУЧНЫХ

ТРУДОВ ПО ИТОГАМ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ, Липецк, Русия, 2021 г., с. 25-30, ISBN 978-5-6047691-5-7.

Статията е резултат на участието ми в международна научна конференция и изследва модерните аспекти на противодействие на тероризма.

7. Галунов, Т. ПАРЛАМЕНТАРИЗМЪТ И ПАРТИИТЕ (1920 – 1923), Мисъл, слово, текст -том 10 (16), 2023, с. 112-133, ISSN 2815-2816, <https://bpos.bg/publication/54321>.

В статията се анализира българският парламентаризъм в един от кризисните аспекти на демокрацията ни.

8. Галунов, Т. Какъв да бъде българският конституционен модел? - Сб. Дни на науката, 2003. В. Търново, 2003, с. 134-143.

9. Правомощията на монарха според Търновската конституция и тези на президента според конституцията от 1991 г. Сб. от конференция "Критериите за членство в Европейския съюз и постигнатия от Република България напредък при тяхното изпълнение", В. Търново, 2001 г., с. 157-163.

Анализира се състоянието на институционната ни система в началото на 21 век и се поставят въпроси за някои реформи в политическата ни система. Правят се паралели с миналото ни, но акцента е поставен в 21 век.

10. Аграрната реформа и законодателството на БЗНС (1920-1923). История, N 2-3, 1998, с. 70-87.

11. БЗНС и българският парламентаризъм (1920-1923). Исторически преглед, N 5-6, 1998, с. 60-77.

В двете статии на анализ се подлагат различни аспекти на правото на собственост, на неговото нарушаване по социални, популистки и политически причини.

12. Възможна ли е власт без привилегии. Юбилеен сборник посветен на 65-годишнина на проф. Георги Любенов Манолов. Пловдив, с. 45-66. ISBN (print) 978 - 619 9 7343 - 91 - 5 ISBN (online) 978 - 619 9 7343 - 93 - 9.

Статията е отзив за изследването на проф. дн Георги Манолов за привилегиите на властта през вековете. Анализирани са приносите на автора в тази проблематика.

13. IMPRESSIONS OF A FRENCHMAN ABOUT THE BALKANS IN THE XVIII CENTURY (Dalibor Elezović, Balkans in letters: the impressions of an 18th-century Westerner. Sofi a: Bulgari Publishing House; Kosovska Mitrovica: Faculty of Philosophy, 2019, 212 pp.) Социолошки преглед, 2019, 4, Сърбия. ISSN (печать) ISSN (онлайн) 0085-6320; 2560-4880.

Публикацията е малко встрани от основните ми научни занимания. Тя е рецензия на труд на колега от Сърбия за френски пътепис за Балканите от 18 век.